

Utazás a XV. századba

1967. május 2. nevezetes dátum Buda vára történetében. Ezen a napon kezd meg az új otthonába költöző Budapesti Történeti Múzeum a Vár meghódítását, ettől a naptól fogva az egykori királyi palota a magyar kultúra és művelődés otthona lesz.

Alig készült el a barokk palota Mária Terézia kori szárnya, megjelent Gerevich László régóta várt beszámolója: *A budai Vár feltárása*. A műben az ásatások vezetője ismerteti a hazai történelemtudomány egyik legnagyobb vállalkozása, a buda-

vári kutatások eredményeit, amelyek lehetővé tették, hogy ne csak a barokk palotát állítsák helyre, hanem feltárják a földből és a fedésből Lajos, Zsigmond és Mátyás palotájának maradványait is. A tudományos munkát remélhetően követi több népszerűsítő mű is, hiszen a kutatások jelentősége alig mérhető fel. Gerevich László, s a többi régész és történész csaknem húszéves munkássága egyrészt megválaszol sok vitás kérdést — mikor keletkezett a Vár, hol kezdték az építkezést, mikor

épült az István-torony —, másrészt megváltoztat sok téves nézetet, s több meglepő felfedezéssel gyarapítja a Várról alkotott ismereteinket. Külön érdemük, hogy életet lehelnek a komor, rideg falakba, s megszólaltatják a hallgatag köveket.

Mert ha ezek a kövek, hétszáz év történetének néma tanúi megszólalnak...

Mesélhetnek középkori véres krimikről, királygyilkos cselszövekekről és fényes lovagi tornákról, a Cilleiek kegyetlen bosszújáról és Mátyás hét országra szóló menyegzőjéről, Zsigmond sikereiről és kalandos szökéséről, nemzetközi jelentőségű politikai tanácskozásokról, s az első budai nemzetközi — művészeti találkozóról.

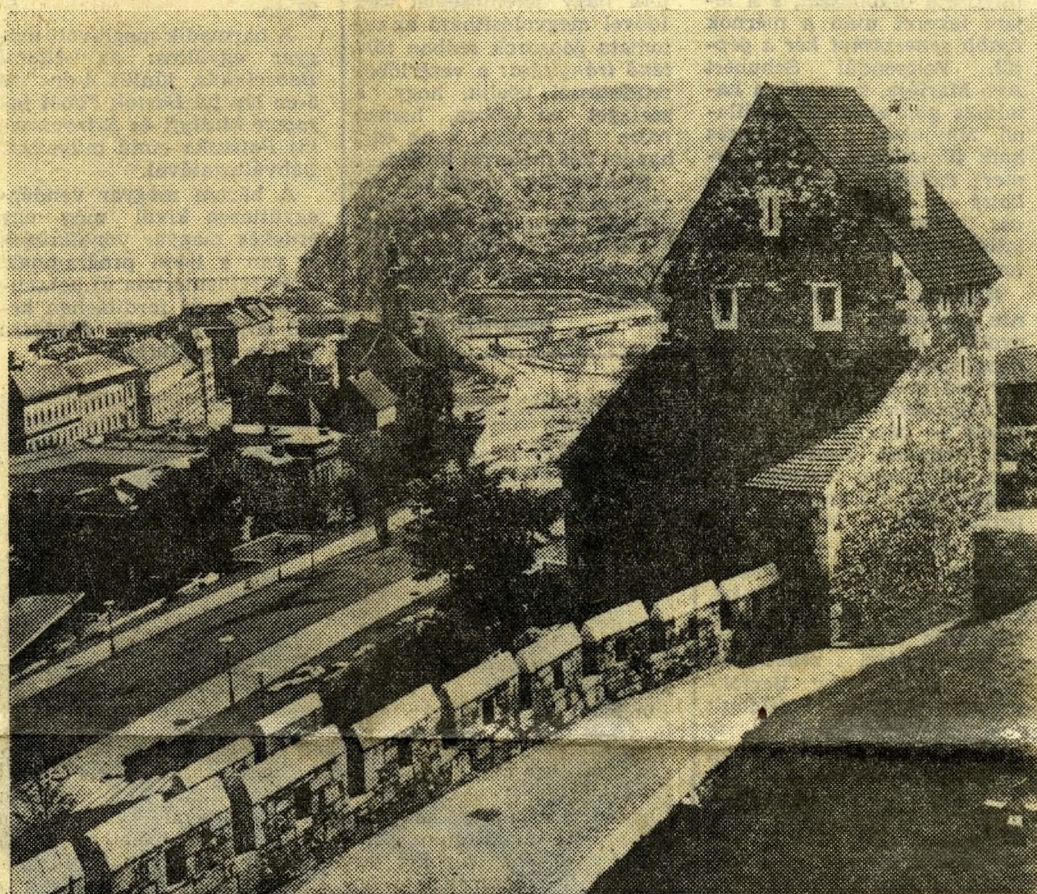
Különös érdeklődésre tarthat számot a kutatásokból a nemzetközi kapcsolatok elemzése. A határokon túl is feltűnést keltett nagy anyag feltárja a magyar és a szomszéd népek építészeti, művészeti együttműködését. S az új kutatások talán legfőbb érdeme, hogy nemcsak az építetők ismerteti meg, hanem bemutatja az eddig névtelen vagy alig ismert építőket is, kiváló tervezőket, építészeket, kőfaragókat, szobrászokat, s ezzel méltó emléket állít a XIV—XV. század alkotóinak, akik örökül hagyták ránk a középkori palotát.

Képeink természetesen csak ízelítőt adhatnak a most helyreállított erődök és paloták építészeti-történeti meglepetéseiből. A Gellérthegyről elének táruló panoráma a barokk palota előtt a déli erődrendszert: a nyugati várfalat, a buzogánytoronyt, a déli várfalat, a nagy kerek bástyát, a kaputornyot, s mögötte a középkori palota déli maradványait, a Zsigmond-palota nyugati szárnyának egy részét, az István-toronyt, s kelet felé a nagy déli csarnokot, más néven a lovagtermet mutatja. A lovagterem mögött van a János-kápolna. A panoráma képen nem látható — mert a barokk palota elfedi — a Nagy Lajos-kori palota feltárt keleti homlokzata.

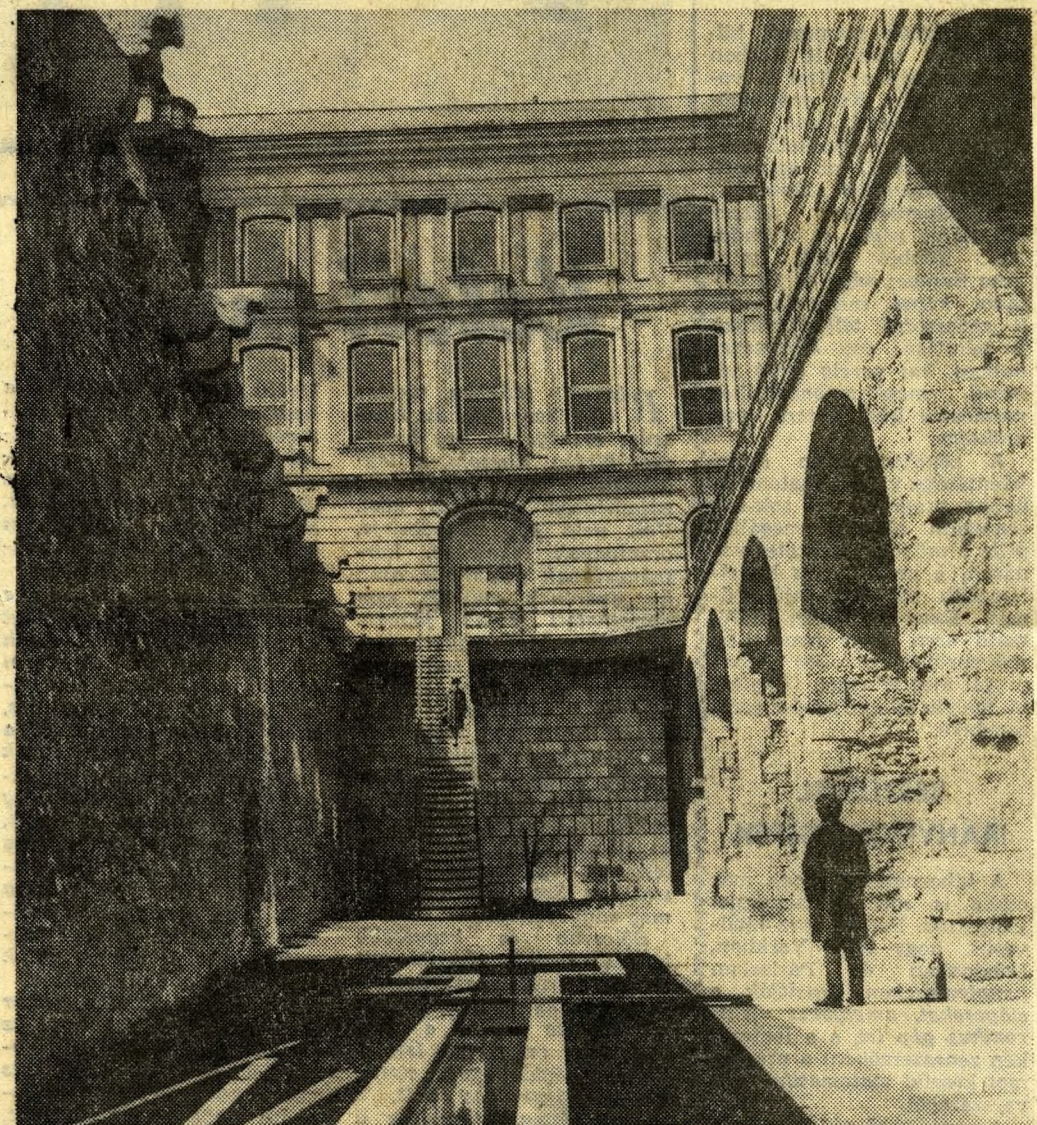
Az első látogatók a déli erőd felől lépnek be a középkori udvarba. A falakat sikerült hitelesen kiegészíteni. A falak között látható kert az egykori középkori udvarok hangulatát igyekszik felkelteni.

A barokk palota alatt látható a középkori nyugati belső udvar. Nyugat felé a belső várfal tetején az egykori gyilokjáró — folyosó — maradványai. Kelet felé jól kivehető a középkori palota hatalmas ívsora. Az udvarból lépcső vezet a barokk palotába, ahol kiállítják a kutatások során megtalált gótikus és reneszánsz emlékeket — dúsan faragott márványborítások töredékeit, díszes kályhacsempéket, fegyvereket, régi pénzeket és sok-sok más történeti-művészeti kincset, amelyek sejtetik az egykori palota fényét, pompáját, ahol még a székek is ezüstből voltak...

(aczel)

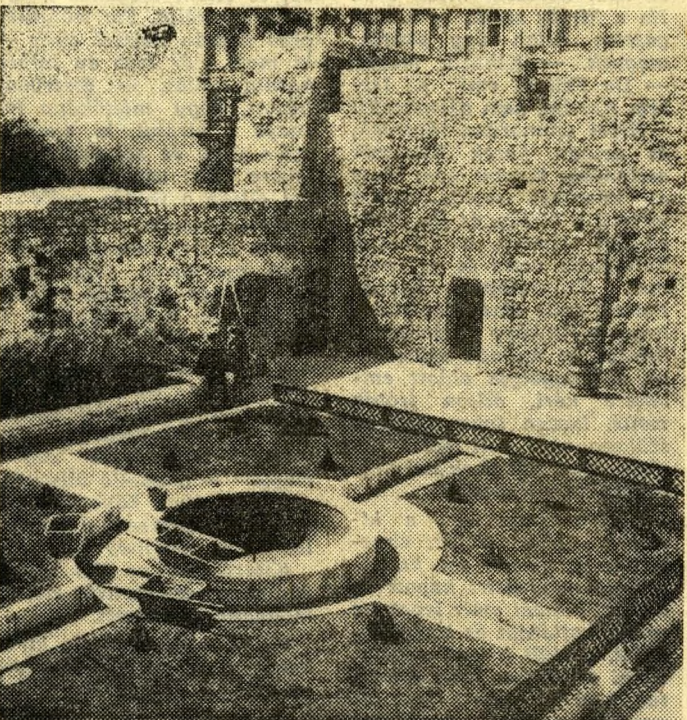
A kaputorony a középkori palota felől. A törökök a Lihegő-kapu tornyának nevezték a meredek út miatt. A kapun át vezet az út a nagy kerek bástyába és a várudvarokba.

A nyugati belső udvar. Az ásatások során fedezték fel a betemetett, hatalmas ívsort. A régi metszeteken is jól látható. A földből kerültek elő a hajdani gyilokjáró tartókövei is.

(Bozsán felv.)

Itt lép ön be a középkorba. A falak a középkorból maradtak, de a vaskapu új. A helyreállítás egyik fő elve az volt: amit lehet, azt a maradványok alapján, hitelesen kiegészítik, de hamisítást nem engednek. Ezért nem terveztek a XX. században XV. századi kapuszárnyat sem.

A középkori palota délnyugati szárnya előtt reneszánsz kertet építenek. A kapun át a nyugati belső udvarba jut a látogató. Az udvartól keletre másik zárt udvar nyílik, ahol Mátyás kútja áll.